

5. MEĐUNARODNO SAVJETOVANJE O ŽELJEZNICI

Razvoj željezničkog prometnog tržišta

PRIPREMIO:
Marko Odak

U Opatiji je 2. i 3. travnja 2012. održano 5. međunarodno savjetovanje o željeznici u organizaciji Hrvatskog društva željezničkih inženjera (HDŽI) i pod pokroviteljstvom Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture i HŽ Holdinga s temom: *Razvoj željezničkoga prometnog tržišta u Hrvatskoj i regiji*. Na savjetovanju je sudjelovalo otprilike 300 sudionika. Prvog je dana održan poseban okrugli stol s brojnim željezničkim stručnjacima i dužnosnicima iz mnogih europskih zemalja, a drugoga je dana predstavljeno tridesetak izlaganja autora iz zemlje i inozemstva. Osim uvodnih izlaganja menadžmenta HŽ Holdinga i drugih željezničkih društava iz okolnih zemalja te europskih asocijacija predstavljeni su i brojni projekti te oprema i strojevi velikih željezničkih tvrtki.

Savjetovanje je obuhvatilo najvažnije probleme hrvatskoga željezničkog sustava, ali i razvojna pitanja za hrvatsku željezničku industriju i korisnike željezničkih usluga. Govorilo se o nastavku velike europske željezničke reforme u kojoj jugoistočna Europa, ali i Hrvatska znatno zaostaju. Ponajprije se to događa zbog nedovoljnih ulaganja u infrastrukturu, ali i u prijevoznika društva, posebno što uskoro predstoji liberalizacija tržišta željezničkih usluga, dakle ravnopravan pristup za sve operatere željezničkoj europskoj prometnoj mreži. Stoga je razvoj željezničkoga prometnog tržišta zapravo rješenje ukupne problematike razvoja željezničkog sustava u Hrvatskoj i regiji, a sasvim sigurno podrazumijeva temeljitu željezničku reformu. Razmatrana je potreba ulaganja u razvoj i osuvremenjivanje infrastrukture i željezničkih vozila, radi razvoja tržišta željezničkih usluga u zemljama okruženja, ali i modernizacija voznog parka te razvoj željezničke in-

frastrukture na prometnim koridorima i ograncima koji su okosnica željezničke mreže.

Na okruglom stolu 2. travnja 2012. s temom *Značaj prometnih koridora u razvoju Republike Hrvatske i regije* sudjelovali su: prof. dr. sc. Helmut Adelsberger, predstavnik

Europske komisije, Vlado Budimir, član uprave *Željeznica Federacije Bosne i Hercegovine*, Marijan Klarić, predsjednik udruge *Koridor X. plus*, Jasmin Krizmanić, pomoćnik hrvatskog ministra pomorstva, prometa i infrastrukture, Libor Lochman, izvršni direktor *Unije europskih željeznica* (CER), Rešad Nuhodžić, generalni direktor *Željezničkog prijevoza Crne Gore*, Darko Peričić, predsjednik uprave *HŽ Infrastruktura*, Dražen Ratković, član uprave *HŽ Holdinga*, prof. dr. sc. Klaus Rießberger, predsjednik *Europske unije udruga željezničkih inženjera* (UEEIV), Dragan Savanović, predsjednik uprave *Željeznica Republike Srpske*, mr. sc. Franc Zemljič, direktor razvoja *Slovenskih željeznica*, mr. sc. Rene Valčić, predsjednik uprave *HŽ Holdinga* i mr. sc. Ivan Vuković, član uprave *HŽ Holdinga*. Moderator ove uspješne rasprave bio je prof. dr. sc. Tomislav Josip Mlinarić s Fakulteta prometnih znanosti u Zagrebu.

Drugog su dana savjetovanja najprije podnesena uvodna izlaganja o stanju i razvojnim perspektivama željezničkog sustava u Hrvatskoj, regiji i europskom okruženju, a govorili su predsjednici i članovi uprava *HŽ Holdinga* i željezničkih društava iz okolnih zemalja.

Za hrvatski se željeznički sustav, suđeci po izlaganjima, može reći da nema strateških planova razvoja ni investicij-

skih prioriteta. Istaknuto je nedovoljno ulaganje u infrastrukturu, a iznesen je i zabrinjavajući podatak da je *Nacionalni program željezničke infrastrukture* iz 2009. realiziran samo 16 posto. Ipak do kraja je godine najavljen završetak dugogodišnjih radova pretvorbe sustava napajanja na dionici Moravice – Rijeka. Čini se da prijevoznici iz HŽ-a nespremno dočekuju liberalizaciju tržišta željezničkih usluga, ponajprije zbog slabog ulaganja u vozni park, ako se zanemare tri prototipa motornih vlakova koje je izradila udružena hrvatska željeznička industrija na čelu s *Končarom*. Predsjednik *HŽ Holdinga*, mr. sc. Rene Valčić istaknuo je potrebu daljnjeg restrukturiranja sustava radi povećanja učinkovitosti i tržišne konkurentnosti, a to uostalom potiču i normativni i integracijski razlozi, ali je i makroekonomski uvjet pri ulasku u Europsku Uniju. Važna je i transformacija željezničkog poduzeća na teretni i putnički prijevoz te upravljanje infrastrukturom, a valja se transformirati iz unimodalnog u integralnog prijevoznika. Pritom je potrebno uvažavati sadašnje stanje i sociokulturne čimbenike te uskladiti resurse, strukture i procese poslovnog sustava s ponudom prijevoznih proizvoda, posebno zbog kratkih rokova do ulaska u Europsku Uniju.

Potom su slijedile brojne prezentacije razvojnih projekata, novih tehnologija i mogućnosti hrvatske i europske željezničke industrije. Valja posebno istaknuti izlaganja stručnjaka sa Sveučilišta, osobito prof. Mlinarića koji je predstavio istraživanja o mogućnostima hrvatskih željezničkih prijevoznika na regionalnom tržištu i potrebnim ulaganjima. Prioritetna su ulaganja na X. paneuropskom koridoru (Savski Marof – Zagreb – Tovarnik), posebno u remont pruge, telekomunikacijsku infrastrukturu, daljinsko upravljanje prometom, ugradnju ETCS sustava, signalno-sigurnosne uređaje. Na Vb. koridoru (Botovo – Zagreb – Rijeka) valja obaviti remont pruge, izgraditi drugi kolosijek, izmijeniti sustav električne vuče i telekomunikacijsku infrastrukturu. Prioritetne su investicije u vozni park putničkog prijevoza pa do 2020. valja nabaviti mnogo regionalnih elektromotornih i dizelskih vlakova, modernizirati tridesetak lokomotiva i nabaviti pedesetak električnih lokomotiva i dizelsko-električnih lokomotiva, a sva ta ulaganje stoje 4,23 milijarde kuna.

Prof. dr. sc. Stjepan Lakušić predstavio je rad grupe autora s Građevinskog fakulteta u Zagrebu o povećanju apsorpcije energije kolosijeka na betonskoj

podlozi od udarnih opterećenja. To je podloga za primjenu nove tehnologije u gradnji i održavanju gornjeg ustroja pruga, a predgotovljene elemente mogu proizvoditi domaće tvrtke koje mogu graditi i kolosijeke. S bečkog je *Tehničkog univerziteta* dr. sc. Andreas Schöbel također predstavio sustav za otkrivanje pregrijanih ležišta osovinskih sklopova i izložio nova tehnološka rješenja za automatiziranu kontrolu kretanja vlakova. Thomas Wimroither, glavni tajnik interesne udruge *Koridor X. plus*, uspio je podatke s paralelnim koridorom IV. i istaknuo prednosti X. koridora. Zaključio je da je za iskorištavanje prednosti potrebno nadograditi infrastrukturu, ukinuti ograničenja brzine i ukloniti uska grla.

Iz željezničke su industrije predstavljena izlaganja o tehnološkim novinama te gradnji i održavanju željezničkih infrastrukturnih sustava te gradnji i održavanju željezničkih vozila i opreme. Sudjelovali su domaći i strani proizvođači željezničkih vozila i opreme, izvođači radova na željezničkoj infrastrukturi te proizvođači opreme i mehanizacije. Predstavili su se veliki strani koncerni, ali valja istaknuti i zapažen nastup domaće industrije. *Dalekovod* je predstavio proizvodni program gradnji

i održavanje opreme te postrojenja za napajanje električnom energijom. Brojna su *Končarova* društva predstavila programe željezničkih vozila, posebno prototipe niskopodnoga elektromotornog vlaka dizelskoga motornog vlaka. *Gredelj* je prikazao prototip dizel električnog niskopodnog vlaka za regionalni promet, koji je gradio u suradnji s Končarom i svoje teretne vagone, a teretne je vagone predstavio i *Đuro Đaković Specijalna vozila*.

Tvrtka je *Ericsson* predstavila uvođenje GSM-R sustava u HŽ-u za poboljšanje usluga u vlaku i na kolodvorima, a Elektrokem modernizaciju signalno-sigurnosnog sustava Zagreb Glavni kolodvor što ga izvodi zajedno sa *Siemensom*. Valja svakako još spomenuti i Belišće Tvornicu elektroopremu i njihove kolodvorske informativne ekrane.

Na 5. međunarodnom savjetovanju o razvoju željezničkoga prometnog tržišta u Hrvatskoj i regiji usvojeni su i zaključci. Tako je utvrđeno da se u proteklom razdoblju nije učinilo dovoljno na realizaciji strategije prometnog razvika, ponajprije u ulaganjima u željeznički prometni podsustav koji može znatno potaknuti gospodarske i socijalne aktivnosti. Ključna je prepreka nedostatak kvalitetnih operativnih planova i

tehničke dokumentacije i za infrastrukturu i za mobilna sredstva koji mogu privući sredstva iz europskih fondova. Tržišno orijentirani sustav HŽ-a u liberaliziranome željezničkom okruženju Europske Unije mora razviti osmišljena tehničko-tehnološka rješenja u infrastrukturi i prijevoznim sredstvima. Pritom valja iskoristiti sve postojeće znanstvene i stručne potencijale u zemlji i inozemstvu, ali i u međunarodnim strukovnim udrugama. Zaključke su savjetovanja pripremili prof. dr. sc. Tomislav Josip Mlinarić, prof. dr. sc. Klaus Rießberger, mr. Tomislav Prpić, predsjednik HDŽI-a i Marko Odak, član Predsjedništva HDŽI-a.

